

Otázka: Freud a Jung

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Lenka99

FREUDŮV PSYCHICKÝ APARÁT

- Freud - základ psychoanalýzy

PRVNÍ MODEL:

- podle Freuda je lidská psychika tvořena 3 částmi

1) vědomí - ta část osobnosti, kterou si jedinec plně uvědomuje (vázáno na vnímání)

2) podvědomí - obsahuje zapomenuté, ale vybavitelné myšlenky, zážitky, konflikty, rozhodnutí,...

-> obsahy vědomí a podvědomí lze verbalizovat (vyjádřit slovy)

3) nevědomí - nejrozsáhlejší

- vědomí nepřístupná část psychiky
- změť neorganizovaných představ, přání, obav
- do nevědomí jsou vytěšňovány zraňující, ponižující myšlenky a city
- vytěšněné má tendenci stát se vědomím -> psychika musí vynakládat energie na potlačení

DRUHÝ MODEL:

- psychika tvořena třemi poměrně nezávislými částmi
- ty se řídí navzájem rozpornými a rozdílnými principy a cíli

1) id (= ono)

- nevědomá složka
- biologický základ (animální složka osobnosti)
- zdroj energie pro *ego* a *superego*
- cílem je okamžité uspokojení pudových potřeb (+přání, tužeb) -> řídí se **principem slasti**

a) pudy života

- pud sebezáchovy, sexuální pud -> jejich energie = **libido**

b) pudy smrti

- usilují o zničení jedince (sebedestrukce)

- uspokojovány -> přímo - agrese

-> nepřímo - počítačové hry, filmy,...

2) ego (=já)

- vědomá složka -> uvědomujeme si sami sebe

- tvoří se v raném dětství

- vzniká v interakci s druhými

- reguluje, odkládá naše potřeby (organizuje pudová přání s ohledem na realitu)

-> sebekontrola, seberegulace

a) reálné ego (to, za co se člověk považuje)

b) ideální ego (to, čím by člověk chtěl být)

-> čím jsou blíže, tím je člověk spokojenější

-> daleko od sebe - vede k podceňování

(narcis kolísá z extrému do extrému)

- ego: - fyzické já (jak se vidíme)
- sociální já (obraz, který si vytváříme o naší sociální pozici)
- duchovní já (obraz, který si vytváříme o našich duševních schopnostech)

3) superego (=nadjá)

= svědomí

- posuzuje a hodnotí aktivity ega (co máme dělat, jak se chovat)
- představy, příkazy, které nám byly vštěpeny
- vzniká výchovou
- když ego nenaplní superego -> pocit viny

FUNKCE SEXUALITY PODLE FREUDA

- sexuální život začíná již narozením
- dětství - zásadní role při vývoji psychiky
- **infantilní sexualita** - 0 - 5 let

- libido se soustředí na určité oblasti těla
- jiný typ sexuality

ORÁLNÍ FÁZE (1. rok)

- libido - ústa
- slast - přijímání potravy (sání, cucání)
- > nedostatečné uspokojení vede k alkoholismu, přejídání,...

ANÁLNÍ FÁZE (2. - 3. rok)

- zdroj uspokojení se přesouvá do oblasti konečníku
- slast - vyprazdňování (zadržování a vypuzování exkrementů)
- > výkon věnovaný rodičům
- > při špatné reakci rodičů vede k frustraci, dále k přehnané čistotě, lakotě,...

FALICKÁ FÁZE (3. - 5. rok)

- centrum libida - pohlavní orgány
- > objevuje se rozdíl mezi pohlavími
- **oidipovský komplex**

- dítě si vytváří silný vztah k rodiči opačného pohlaví (nevědomé incestní přání) a druhého rodiče považuje za rivala

a) mužský

-silný cit k matce - otec rival, dítě z něj má strach (strach z kastrace)

- potlačení touhy po matce a identifikuje se s otcem

-*problém*: dítě se může v dospělosti odpoutat od matky

b) ženský (někdy se nazývá jako **elektřin komplex**)

- díky se cítí být znevýhodněny (závidí chlapcům penis)

-> matka je zodpovědná za neexistující penis -> láska k otci

- incestní přání vůči otci - matka rival

- řešení jako u chlapců (identifikace s matkou)

-> překonáním oidipovského komplexu končí *infantilní sexualita*

STÁDIUM LATENCE (5. rok - začátek dospívání)

- období relativní stability
- emoční a sexuální tužky ustupují do pozadí

STÁDIUM GENITÁLNÍ (od 11 -12 let)

- navazuje na falické stádium
- tímto považuje Freud vývoj člověka za více méně dokončený

KONFLIKTY A JEJICH ŘEŠENÍ V PSYCHOANALYTICKÉ TRADICI

id versus ego: holčička chce ukrást panenku, ale neukradne ji, neboť se obává, že by se cítila špatně

id versus superego: holčička chce ukrást panenku, ale neukradne ji, neboť maminka říkala, že krást se nemá

ego versus superego: holčička má již našetřené peníze, takže si panenku může koupit, ale neudělá tak, neboť ji v náboženské výchově učili, že člověk má žít střídme a dávat almužnu. Našetřené peníze dá proto žebrákovi

- jestliže konflikty id, ega a superega jsou příliš silné, vedou ke stavu úzkosti

a) automatická (primární úzkost)

- vniká, když je ego zaplaveno přívalem nezvládnutých podnětů -> bezmoc, panika

- nejčastěji v dětství (nedostatečně vyvinuté ego)

b) signální úzkost

- funguje jako upozornění na nebezpečnou blížící se situaci

- má zabránit v automatické úzkosti -> mobilizace obranných mechanismů ega

- v pozdějším věku

Obranné mechanismy:

- nevědomá obrana ega

• popření (negace)

- popření nepříjemných skutečností

- např. pacient má nádor -> odmítá, tvrdí, že muselo dojít k záměně vzorků

- potlačení (represe)
 - znepokojující myšlenky jsou odstraněny z vědomí

- vytěsnění
 - nevědomé potlačení

- racionalizace
 - rozumové (společensky přijatelné) vysvětlení, omluvení nepříjemných skutečností

- regrese (infantilizace)
 - člověk se psychicky vrátí do předchozího vývojového stádia

- transgrese
 - opak regrese -> „útek dopředu“

- útek do fantazie (autistická reakce)

- projekce
 - nežádoucí myšlenky, charakteristiky či tendence nevědomě připisujeme druhému
 - např. já jsem klidný, ty mě znervózňuješ / jsi prostě blbej!

- konverze (somatizace)
 - převedení duševního napětí do tělesné oblasti
 - např. trvalý stres se projeví jako „škubání oka“

- identifikace
 - napodobování někoho s vysokou prestiží -> snaha zvýšit svoji vlastní hodnotu

- sublimace
 - převedení nepřijatelných pudových motivů do společensky přijatelné formy

=> obranné mechanismy vyčerpávají psychiku

NEURÓZY

- vratná porucha, nelze léčit léky
- vyvolaná konfliktem id, ega a superega -> zklamání, napětí

OBSESE

- nutkavé neurózy
- potřeba provádět běžné věci abnormálně často (mytí rukou...)

ÚZKOSTNÉ NEURÓZY

- neurotická úzkost -> strach z potlačeného přání -> strach, že ho budu muset uspokojit
- *fobie* = úzkost zaměřená na urč. předmět

KONVERZNÍ NEURÓZY

- konflikty se projeví v tělesných příznacích - žaludeční vředy, astma, migréna

PSYCHOVEGETATIVNÍ SYNDROM VYČERPANOSTI

- unavenost, neschopnost se soustředit, kolísavost nálad

MENTÁLNÍ ANOREXIE

- chorobné hubnutí
- odpor k jídlu, nespokojenost s vlastním tělem

X bulimie

DEPRESE

- beznaděj, prázdnota
- neuróza – fce ega je zachována
- psychóza – ego se rozpadá (schizofrenie)

JUNGŮV MODEL PSYCHIKY

- Jung – analytická psychologie
- přináší komplexní pohled na psychiku a vývoj psychiky
- **psyché**: hlubší vrstva lidské mysli (nevědomí)

- **ego**: střed vědomí
- **selbst**: celistvá osobnost člověka
- **libido**: psychická energie

- sexuální pudry nejsou hlavními hybnými silami
- zkoumal komplexy
- oporu svých teorií hledal ve snech, mýtech, legendách a folklóru

- ektopsychická sféra
- informace z vnějšku
- Jungův kříž
- endopsychická sféra
- informace z lidského nitra

- osobní nevědomí
- kolektivní nevědomí

NEVĚDOMÍ

1) osobní

- získané, závislé na osobní historii jedince
- vzniká ze zapomenutých, potlačených nebo vytěsněných zážitků a myšlenek
- vyjevuje se ve **snech** a **fantaziích**

• **komplexy**

- v osobním nevědomí
- zážitky jedince, které se vymkly kontrole a existují v temné stránce psýché
- vznik z traumatizujících zážitků
- > více takových zážitků tvoří *trasy* (narůstá síla komplexu)
- některé ovládají jednání a determinují vnímání
- *komplex moci* – osoba vynakládá libido na aktivity spjaté s mocí (osoba ovládaná matkou, otcem, penězi, sexem)

a) nerozřešený – nebezpečný

b) rozřešený – prospěšný (např. nový náhled na život)

2) kolektivní

- obecné dědictví lidstva od prehistorických dob
- to psýché zdělila
- člověk se s ním rodí -> na základě dědičnosti

• **archetypy**

- jádrem kolektivního nevědomí
- = původní modely
- zděděné, předem dané způsoby vnímání, prožívání, reagování
- prapůvodní myšlenky společné celému lidstvu

- ve vědomí se objevují v podobě **archetypních představ**
- vedou psychiku
- určují naše chování, co a jak bude vnímáno
- archetypy se vynořují spolu s hlubokými emocemi
- často vyjádřené fantaziemi, sny a v úmění symboly (v liter.)

- individuální život = nabývání obsahu archetypu
- *persona*: veřejná tvář, umožňuje uchovat si individualitu při podřizování se společnosti
- *animus a anima*: archetypální obrazy mužského a ženského principu (jsou v souladu)
- anima* = ženský archetyp
- souhrn všech zkušeností se ženou
- přítomno v nevědomí každého muže
- *animus* = mužský archetyp - v nevědomí ženy
- *stín*: každý člověk má v sobě „zvíře“, každá lidská činnost je doprovázena temnými reakcemi
- *bytostné já*: nejzákladnější archetyp, jádro psýché